

וילך (135)

היצר הרע אינו מניח לאדם רגע אחת בכל ימי חייו
פִי יִדְעֵתִי אֶת יִצְרוֹ (לא. כא)

היצר הרע אינו מניח לו לאדם, ולא לרגע אחד בימי חייו. בכל מצב שבו נמצא היהודי, מנסה היצר הרע להציב חומה בינו לבין בוראו. אם בן עליה הוא, מכניס לו בליבו מחשבות של גאווה והתנשאות, ומוכיח לו בעליל שכבר לא נשאר לו הרבה מה לעבוד את בוראו, ובעצם הוא את תפקידו בחיים כבר עשה. ואם בעל עבירות הוא, מוכיח לו היצר הרע "באותות ובמופתים" את שפלותו ותחתוניותו, עד כמה הוא אינו שווה מאומה וגם אם ירצה לשוב לפני בוראו, ולהתקרב אליו מחדש, כבר לא יקבלו אותו. אבל יש מקרים שגם בני עליה 'מטופל' על ידי היצר הרע ב'מידת השפלות', וגם בו הוא נוטע הרגשה של אני לא עושה כלום, שכאילו כל המעשים הטובים שהוא עושה, וכל עמלותו ויגיעתו בתורה, עדיין אינן מגיעות למה שהיה צריך לעשות באמת.

היצר מטעה את האדם שכביכול אינו יכול כבר להתקרב להשי"ת מחמת עוצם ריבוי פגמיו, והרבה אנשים נופלים לגמרי בגלל הטענות הללו שמשמיע היצר באוזניהם. אחד הפתרונות לכך נעוץ בעצם הידיעה שמדובר בטענותיו של היצר הרע, ולא בטענות שיש בהן אמת. ההולך בעולמו בידיעה ברורה שרגשי השפלות הללו הם טכסיסיו של היצר הרע שנועדו להפילו ולדכאו, די יהיה בכך כדי לעוררו ולעודדו, ולהעמידו מחדש על הדרך הטובה.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"

להלחם ולהשתמש בקשיות עורף

פִי אֲנִי יִדְעֵתִי אֶת מְרִיָּךְ וְאֶת עֲרָפְךָ הַקָּשָׁה (לא. כז)

היה הגה"צ רבי יצחק ולדשיין זצ"ל ממשגיחי ישיבת ברנוביץ מפרש: הפסוק מפרש את מדת "זה לעומת זה" שיש באדם, מחד יש "אֶת מְרִיָּךְ" זהו צד החסרון הבא מצד העקשנות והעזות והמרידה ממנה נמשכות ונולדות המידות הרעות. ומאידך "וְאֶת עֲרָפְךָ הַקָּשָׁה", זהו צד המעלה שיש לאדם שאם ישתמש בכח עקשנותו במקום הרצוי, כגון בשעת נסיון יש בכוחו לעמוד איתן ללא זיו מנכונותו לקיים תורה ומצוות גם בזמן ובאירה שיש לו מפריעים. צריך לזכור תמיד שני כוחות אלו ששוכנים בקרבנו וכך להצליח, ולהלחם במרי ולהשתמש בקשיות עורף.

ספר "לתתך עליון"

שוב יום לפני מיתתך

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים (לא. א)

כתוב במדרש תנחומא: אין "וילך" אלא לשון תוכחה שנאמר "לכו חזו מפעלות אלוקים". יש להתבונן איזה תוכחה אמר כאן משה לבני ישראל? ביאר בספר "מנחת עני", תוכחת משה היתה במה שאמר להם "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", היום מלאו ימי ושנותי. וכתוב בזוהר הקדוש שאף משה לא ידע רק אותו יום שזוהו יום פטירתו. והוכיחם על ענין זה שאף אחד לא ידע את עתו, ושימו לנגד עיניהם את תכלית ביאתם לעולם, על דרך שאמרו: שוב יום אחד לפני מיתתך.

ספר "אוצרות התורה"

הַקְהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף (לא. יב)

והטף למה באו? לתת שכר למביאייהם (רש"י)

תמה ה"כלי יקר" משמע לכאורה שמדובר בטף שעדיין לא הגיע לגיל חינוך, שאם לא כן לא היו צריכים להגיע לטעם של "לתת שכר למביאייהם", שהרי מדין חינוך צריכים להביאם כדי לחנכם במצוות. ואם כן זה דוחק גדול לומר שיש חובה להביא את הטף רק כדי לתת שכר למביאייהם, הרי זה דומה כאילו יאמרו להם לשאת עצים ואבנים לבית ה', כדי לתת שכר למביאייהם.

ונראה שכל עניין הבאת הטף נועד כדי לעורר בתשובה. הרי היום הראשון של חג הסוכות הוא "ראשון לחשבון עוונות" (ויקרא רבה ל. ז), ובבואם לקיים מצות "הקהל" צריכים לעורר עצמם לשוב בתשובה. לכן בעת שמתאספים כולם באגודה אחת ומתעוררים לתשובה. מבקשים הם מהשי"ת: אם לא למעננו, עשה בשביל גמולי חלב שלא חטאו, כמו שאומרים בתפילת "אבינו מלכנו": "חמול עלינו ועל עוללנו וטפנו... עשה למען גמולי חלב...", זהו השכר למביאייהם, שיאמרו תפילה זו, עשה למען טף זה שהובא לבית ה', כדרך שנאמר בספר יואל (ה. טז): "אספו עם קדשו קהל קבצו זקינים אספו עוללים ויונקי שדים", כדי לעורר רחמי שמים.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְיָה בְּפִיהֶם (לא. יט)

אל תהיו סוברים כי תצאו ידי חובתם בכתיבת ספר תורה, בו בזמן שאת בניכם תשלחו לבית ספר נוכריים ולא תחנכם על ברכי התורה. עיקר מטרתה של כתיבת ספר תורה הוא: "וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְיָה בְּפִיהֶם", ולא רק כדי להציגה בארון הקודש.

מעינה של תורה בשם "אבני אול"

עם ישראל הוא תכשיט לעולם

וְאֶעֱיֵדָה כִּם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (לא. כח)

ה"שפת אמת" מבאר ש"וְאֶעֱיֵדָה", אינו מלשון עדות, אלא מלשון עדי ותכשיט. וכונת הפסוק לומר שעם ישראל הם ה"תכשיט" של השמים והארץ. את הדברים כתב לאחד מחסידי גור שנשלח בתקופת מלחמת העולם הראשונה לחזית, ביחד עם עוד כמה חסידים. במשך תקופת הגיוס הקפידו כל האברכים לשמור על קשר מכתבים עם רבם, בעיני לימוד, ובאחד המכתבים ציין אחד מהם "ואורט" כלשהו.

הרבי התרגש מן הדברים וכתב לו בחזרה: ואעידה בם את השמים ואת הארץ ממך אפשר ליצור תכשיט לשמים וארץ... לפי זה באר הרבי זצ"ל את מה שאמר הקב"ה לישראל (ישעיה מג.) "אתם עדי", וכונתו לומר שהם התכשיט שלו. זוהי אף כונת מילות התפילה: "שומר עמו ישראל לעד", הקב"ה שומר, דהיינו: יושב ומצפה, לזמן שבו יהיו ישראל "עדי" לעולם כולו. לפיכך הוא אומר "שובה ישראל עד ה' אלוֹקֶיךָ" (הושע יד. ב), מאחר שאתם התכשיט שלי, הריני עומד וקורא לכם לשוב אלי, על מנת שהדברים יזכו לצאת מן הכח לפועל.

ספר "ומתוק האור"

אחריות המנהיג לאחר מותו

כִּי יִדְעֵתִי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הִשְׁחַתְתָּ תְּשַׁחֲתוּן וְסָרְתָם מִן הַדְרָךְ
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתָכֶם (לא. כט)

לכאורה יש להתבונן מדוע היה צריך משה להוכיחם על מה שיעשו לאחר מותו, בזמן שכבר לא ינהיגם שאין לו אחריות עליהם? אלא נראה לבאר, מובא מעשה בזמן רבי ישראל מסלנט זצ"ל, עשירי וילנא היו נוהגים לסדר את כלולות בניהם בככר מיוחדת שבעיר, בטכס גדול ומפואר, שעלה ממון רב. והנה סנדלר אחד שעלה לגדולה, סידר אף הוא את חתונת בתו באותו טכס כמו העשירים. הדבר חרה מאוד לעשירי העיר, ואחד מהם בכעסו, ניגש אל הסנדלר בחזרו מהחופה שמח וטוב לב, בלווית מחותניו ושושביניו, חלץ את נעלו והראה לו הסוליה הקרועה ושאלו למחיר תיקונו, מעשה נורא!! כשמעו זאת רבי ישראל הזדעזע כולו ואמר: מובטחני שגדולי הדור הקודם היושבים בגן עדן מובאים בגלל המעשה הזה בדין, על אשר לא מילאו תפקידם בשלימות, בכך שלא חינכו אותו בהגיעו למקרה השחתה זה. כן משה רבינו, הוכיחם על המעשים שיעשו אחר מותו, שלא יאמרו ח"ו שמעשיהם אלו נבעו מחוסר תוכחתו ומוסרו, ויעמידוהו בדין על כך.

ספר "אוצרות התורה"

הלכה: מנהג להתענות בערב ראש השנה

כתב השו"ע (או"ח סימן תקפא ס"ב) נוהגים להתענות ערב ר"ה ואין צריך קבלה ולא השלמה (מ"ב סקט ז'), ואדרבה אין להשלימו עד צאת הכוכבים, משום שאין ליכנס ליום

טוב כשהוא מעונה, אלא מתענה עד פלג המנחה ומתפלל מנחה קודם אכילתו, והפסקי תשובות (אות כ) כתב: ורבים נוהגין להתענות רק עד זמן מנחה גדולה ומתפללים מנחה קודם אכילתו, ויש שכתבו שאין להקפיד על תפילת מנחה קודם אכילתו אלא מתענה עד אחר חצות היום ותו לא, ויש שהיו נוהגים לפטור התענית ע"י עריכת סיום מסכתא.

פסקי תשובות חלק ר'

פתגם: האהבה מפתחת את ההבנה, כמו שההבנה היא סוד האהבה.
ספר "שמחה"

חקירה: חצי שיעור

השיעור הוא מציאות אחת כוללת ופחות מכשיעור אינו חשוב כלל, או שהשיעור מורכב מפרטים נפרדים, ולכן גם בחצי שיעור יש האיסור אלא רק קטן יותר כי יש בו חלק מהפרטים. (מפענה צפונות יא-ד: לריש לקיש שחצי שיעור מותר מן התורה, מציאות כוללת, איכות, לרבי יוחנן שאסור מן התורה, פרטים, כמות.

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: וכל מעשיך בספר נכתבים

הצדיק רבי דוד מדינוב נפשו היתה סולדת מאותם אנשים, שאינם מבינים דבר בדרכי חסידות והם מחקים מעשיהם ומנהגיהם של צדיקים, ועל ידי כך עוברים הרבה פעמים על הלכות פסוקות בשולחן ערוך. הוא היה אומר: מצינו בפרקי אבות: עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים. היה אומר: אמנם העין רואה והאוזן שומעת מה שהצדיקים עושים, אבל, וכל מעשיך, המעשים שלך עצמך בבואך לקיים מצוה, בספר נכתבים, עשה כפי שכתוב בשולחן ערוך ואל תסטה ממנו ימין או שמאל. ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף קנז)

"מזל טוב לאביו ולאמו של רך הנוול, אריה ומירם טיבי שיזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים."

שבת שלום, גמר טוב

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'זות בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, ששה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

